

Arboretum Yltöinen ja Yltöisten puisto

MTT, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus, Puutarha

Piikkiö 2012

Loppuraportti hankkeesta DEVEPARK:

Sustainable Historic Park Management and Development in Finland and Estonia
2009-2012

Yltöisten puisto: Automaattinen kastelujärjestelmä ja kestävät ja helppohoitoiset perennat ja puuvartiset FinE-koristekasvit esittelyssä näytemailla

Arboretum Yltöinen: Opastetaulut, kasvien nimikyltit ja äänitetty opaste

Partneri 5, MTT Puutarha, Piikkiö

Sirkka Juhanoja ja Eeva-Maria Tuhkanen

Kuvat: Sirkka Juhanoja, Mika Raivonen ja Eeva-Maria Tuhkanen

Arboretum Yltöinen ja Yltöisten puisto

MTT Puutarha

Toivonlinnantie 518

21500 Piikkiö

Puh. 0295 300 700

mttпиikkiо@mtt.fi

Arboretum on avoinna 15.5.-15.9. ma-pe kello 8.00-15.00

Puistoon ja perennojen näytealueelle on vapaa pääsy.

Lisätietoja ja mahdolliset muut poikkeavat aukioloajat MTT:n www-sivuilla:

www.mtt.fi/puistot

Opastetun arboretumkierroksen (n. 1,5 h) ryhmälle voi varata numerosta 0295 300 700 tai mttпиikkiо@mtt.fi

Ajo-ohje: Arboretum sijaitsee vähän yli 20 km Turusta Helsingin suuntaan. Aja 110-tietä (vanha ykköstie) Piikkiöön ja käänny keskustan kohdalla Toivonlinnantielle, jota ajetaan vielä 5 km.

Yltöisten tila tunnetaan Piikkiön historiassa jo 1300-luvulla kruunun rummunlyöjän talona, ja myöhemmin kersantin virkatalona. Puutarhatutkimus alkoi, kun valtion omistama tila siirtyi Maatalouden koetoiminnan keskusvaliokunnalle ja tilalle perustettiin koeasema vuonna 1927. Koeaseman nimeksi tuli silloin Lounais-Suomen kasvinviljelys- ja puutarhakoeasema. Nimi on sittemmin muuttunut useita kertoja. Vuonna 2012 alue on osa Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskusta, MTT. Yltöisten puisto ja Arboretum Yltöinen perustettiin 1920-luvun lopulla samoihin aikoihin kuin puutarhatutkimus alkoi.

Yltöisten puisto

Perennojen näytemaa

Perennojen näytemaa sijaitsee Yltöisten puistossa arboretumin portille johtavan käytävän varrella. Perennat on valittu MTT Puutarhatutkimuksessa toteutetun perennahankkeen parhaimmistosta. Näytemaa perustettiin kesällä 2010. Näytemaalle istutettiin yhteensä noin 2300 taimea, jotka edustavat noin 150 perennalajia tai –viljelykantaa. Istutusalueen koko on noin 350 m². Näytemaan istutussuunnitelman teki Keidas-suunnittelu.

Perennat

MTT Puutarhatuotannossa Piikkiössä toteutettiin perennojen tutkimushanke vuosina 2005 – 2011. Hankkeen tarkoituksena oli lisätä perennojen käyttöä etenkin julkisessa viherrakentamisessa, löytää sopivia lajeja ja lajiyhdistelmiä eri käyttötarkoituksiin ja luoda ohjeita vähän työtä vaativien perennaistutusten perustamiseen ja hoitoon. Tutkimushanke koostui kahdesta osiosta: perennojen kantavertailukokeista, jotka toteutettiin kenttäkokeina MTT:n toimipaikoilla, sekä käyttökokeista, jotka toteutettiin todellisissa viherrakentamiskohteissa eri ilmastovyöhykkeillä.

Käyttökokeiden tarkoituksena oli etsiä sopivia perennalajeja ja –lajiyhdistelmiä erilaisiin olosuhteisiin. Käyttökokeita oli erityyppisissä kohteissa, kuten kaupunkien puistoissa, hautausmailla ja liikennöintialueilla, kuten erotuskaistoilla ja tienvarsien jyrkillä luiskilla. Muutamat kohteet olivat paahteisia, jotkut taas varjoisia. Käyttökokeita oli kuudessa kaupungissa ja kolmella hautausmaalla, pohjoisimmat Oulussa ja eteläisimmät Turun ja Helsingin seudulla. Kohteita oli yhteensä 48 ja niissä testattiin yhteensä yli 150 perennalajia tai –kantaa.

Profeetankukka *Arnebia pulchra*

Jalopähkämö *Stachys marantha*

Kaunokurjenmiekkä *Iris setosa* 'Muhos'

Kantavalintakokeiden tarkoituksena oli tutkia perennojen taimiaineiston monimuotoisuutta, löytää talvenkestävimmät, terveimmät ja parhaimmat perennakannat sekä selvittää nimistöä. Kantavalintakokeisiin kerättiin 19 perennasuvusta tai –lajista mahdollisimman monta suomalaisilla taimistoilla ja kasvitieteellisillä puutarhoilla saatavilla ollutta viljelykantaa. Kantoja saatiin kokeisiin yhteensä noin 380. Kantavalintakokeet toteutettiin MTT:n toimipaikoilla Piikkiössä ja Ruukissa sekä Espoon kaupungin taimistolla.

Pikkuasteri *Aster sedifolius*

Idänröyhytatar *Aconogonon* 'Johanniswolke'

Sekä käyttö- että kantavalintakokeissa havaintoja tehtiin kuutena kasvukautena. Talvenkesto on yksi tärkeimpiä hyvän perennan ominaisuuksia. Muita ominaisuuksia, joita havainnoitiin, olivat terveys, tuholaiset, peittävyys, korkeuskasvu, kukkiminen, leviäminen siemenillä tai rönsyillä, tuleentuminen ja koristearvo.

Havaintojen perusteella valittiin parhaimmat, käyttöön suositeltavat perennalajit ja -kannat. Monet näistä ovat vanhoja puutarhakantoja ja edustavat suomalaista kasvigeeniperintöä. Tällaisina ne sopivat hyvin myös vanhojen, historiallisten puistojen kunnostamiseen. Tutkimustulosten perusteella suositeltavien perennojen tiedetään olevaan talvenkestäviä, kauniita ja terveitä pohjoisissa olosuhteissa. Monille niistä tullaankin myöntämään FinE-tavaramerkki.

Suosittelavat perennalajit ja –kannat istutettiin DEVEPARK-näytealueelle Yltöisten puistoon. Perennat on merkitty nimikyltein, joissa on suomenkieliset ja tieteelliset nimet. Näytemaa palvelee niin puutarha-alan harrastajia ja matkailijoita kuin viheralan ammattilaisia, kuten suunnittelijoita, viherrakentajia, puutarha-alan opettajia ja opiskelijoita.

Taulukko 1. Perennanäytemaan lajit, käytetyt istutustiheydet ja kukintakuukaudet.

Suomalainen nimi	Laji	Istutustiheys kpl/m ²	Piikkiössä kukinta- kuukaudet
alppiröyhytatar	<i>Aconogonon alpinum</i> ("Tornio")	2	6-7
asteri	<i>Aster conspicuus</i>	6	7-9
asteri	<i>Aster macrophyllus</i>	6	8-10
aurionkukka	<i>Helianthus</i> 'Lemon Queen'	4	8-10
dorianvillakko	<i>Senecio doria</i>	3	7-9
elokuunasteri	<i>Aster amellus</i> 'Rudolf Goethe'	6	8-10
etelänkurjenmiekka	<i>Iris spuria</i> ssp. <i>halophila</i>	6	7
harmaamalvikki	<i>Lavatera thuringiaca</i>	4	7-8
hopeakuunilija	<i>Hosta Fortunei</i> -ryhmä 'Hyacinthina'	4	7-8
hopeatäpläpeippi	<i>Lamium maculatum</i>	6	5-10
hämykuunilija	<i>Hosta undulata</i> 'Erromena'	4	7-8
hämykuunilija	<i>Hosta undulata</i> 'Irish Green'	8	7-8
idän/kuningatarkurjenmiekka	<i>Iris orientalis</i> / <i>Iris sanguinea</i>	6	7
idänröyhytatar	<i>Aconogonon</i> 'Johanniswolke' 1	1.5	6-7
idänröyhytatar	<i>Aconogonon</i> 'Johanniswolke' 2	1.5	6-9
iisoppi	<i>Hyssopus officinalis</i>	16	7-10
isojaloangervo	<i>Astilbe chinensis</i> var. <i>taguetii</i> 'Purpurkerze'	8	8-9
isokonnantatar	<i>Bistorta officinalis</i>	6	5-7
isokuunilija	<i>Hosta</i> 'Elata'	3	7-8
isotähtiputki	<i>Astrantia major</i>	8	6-9
isotähtiputki	<i>Astrantia major</i> 'Ruby Cloud' ja 'Roma'	8	6-9
jaloangervo	<i>Astilbe</i> Arendsii-ryhmä 'Brautschleier'	8	7-8
jaloangervo	<i>Astilbe</i> Arendsii-ryhmä 'Cattleya'	8	8-9
jaloangervo	<i>Astilbe</i> Arendsii-ryhmä 'Irrlicht'	8	7-8
jalokuunilija	<i>Hosta</i> Tarhafunkia-ryhmä 'Ginko Graig'	8	7-9
jalopähkämö	<i>Stachys grandiflora</i>	8	6-8
japaninhanhikki	<i>Potentilla megalantha</i>	11	5-7
japaninjaloangervo	<i>Astilbe</i> Japonica-ryhmä 'Montgomery'	8	7-8
japaninkurjenmiekka	<i>Iris ensata</i>	6	7
jättipöimulehti	<i>Alchemilla mollis</i>	6	6-8
kaitaröyhytatar	<i>Aconogonon divaricatum</i>	1.5	7-9
kaukasiantähtiputki	<i>Astrantia maxima</i>	8	6-9
kaunokurjenmiekka	<i>Iris setosa</i>	6	7
kaunokurjenmiekka	<i>Iris setosa</i> "Muhos"	6	7
kaunokurjenmiekka	<i>Iris setosa arctica</i>	6	7
kesäpikkusydän	<i>Dicentra formosa</i> 'Alba'	6	6-8
kevätkaihonkukka	<i>Omphalodes verna</i>	11	5-6
kevätkuohenjuuri	<i>Doronicum orientale</i> 1,2	6	5-6
kirjokurjenmiekka	<i>Iris versicolor</i>	6	7
komea-/nuokkuluppio	<i>Sanguisorba hakusanensis</i> / <i>obtusa</i>	4	7-9
komeakuunilija	<i>Hosta</i> Fortunei-ryhmä 'Francee'	4	7-8
komealuppio	<i>Sanguisorba hakusanensis japonensis</i>	4	8-10
koreahohdekukka	<i>Helenium hoopesii</i>	8	6-7
kurjenmiekka	<i>Iris bulleyana</i> / <i>Iris sibirica</i>	6	6
kurjenmiekka	<i>Iris halophila</i> var. <i>sodgiana</i>	6	7
laavaröyhytatar	<i>Aconogonon weyrichii</i>	1.5	6-9
lapinnauhus	<i>Ligularia</i> 'Hietala'	2	7-8
lehtotaponlehti	<i>Asarum europaeum</i> 1,2,3	16	
loistosalvia	<i>Salvia x sylvestris</i> 'Blauhügel'	11	6-10
loistosalvia	<i>Salvia x sylvestris</i> 'Caradonna'	11	6-10
loistosalvia	<i>Salvia x sylvestris</i> 'Rosakönigin'	11	6-10
loistotädyke	<i>Veronica austriaca</i> subsp. <i>teucrium</i>	11	6-7
mirrinminttu	<i>Nepeta x faassenii</i>	11	6-10
mirrinminttu	<i>Nepeta x faassenii</i> 'Walker's Low'	11	6-10
mätästädyke	<i>Veronica prostrata</i>	11	6-7
neidontatar	<i>Fallopia japonica</i> var. <i>compacta</i>	6	7-10

Suomalainen nimi	Laji	Istutustiheys kpl/m ²	Piikkiössä kukinta- kuukaudet
peittokurjenpolvi	<i>Geranium x cantabrigiense</i>	16	6-7
pikkuasteri	<i>Aster sedifolius</i>	6	8-9
pikkutalvio	<i>Vinca minor</i>	8	5-6
pikkutöytöangervo	<i>Aruncus aethusifolius</i>	16	6
preeriankaunosilmä	<i>Coreopsis tripteris</i>	4	8-10
profeetankukka	<i>Arnebia pulchra</i>	8	5-6
punaväriminttu	<i>Monarda didyma</i> ("Aniliininpunainen")	8	7-9
punaväriminttu	<i>Monarda didyma</i> ("Roosa")	8	7-9
punaväriminttu	<i>Monarda didyma</i> 'Cambridge Scarlet'	8	7-9
punaväriminttu	<i>Monarda didyma</i> 'Scorpion'	8	7-9
purppurapikkusydän	<i>Dicentra</i> Formosa-ryhmä 'Luxuriant'	6	6-8
purppurapunalatva	<i>Eupatorium purpureum</i>	2	8-9
päivänsilmä	<i>Heliopsis helianthoides</i> var. <i>scabra</i>	5	7-10
pärskäjuuri	<i>Veratrum</i> sp.	3	
raitakuunilja	<i>Hosta sieboldii</i>	8	7-9
rantatyräkki	<i>Euphorbia palustris</i>	3	5-6
reunusasteri	<i>Aster Dumosus</i> -ryhmä (Saarenmaa)	6	8-10
reunusasteri	<i>Aster Dumosus</i> -ryhmä ('Seija')	6	8-11
reunuspoimulehti	<i>Alchemilla erythropoda</i>	16	6-8
rönsyansikka	<i>Waldsteinia ternata</i>	8	5-6
rönsyleimu	<i>Phlox stolonifera</i>	11	5-6
rönsytiarella	<i>Tiarella cordifolia</i>	11	5-6
sarja-asteri	<i>Aster umbellatus</i>	6	7-9
siperianampiaisyrtti	<i>Dracocephalum sibiricum</i>	6	7-9
siperiankurjenmiekkä	<i>Iris sibirica</i> (<i>Iris pallida</i> subsp. <i>cengialti</i>)	6	7
siperiankurjenmiekkä	<i>Iris sibirica</i> 1,2	4	6-7
siperiankurjenmiekkä	<i>Iris sibirica</i> 'Alba'	4	7
siperiankurjenmiekkä	<i>Iris sibirica</i> 'Cambridge'	4	7
siperiankurjenmiekkä	<i>Iris sibirica</i> 'Ruffled Velvet'	4	7
siperianpallo-ohdake	<i>Echinops ritro</i>	6	8-10
suomenröyhytatar	<i>Aconogonon x fennicum</i>	1.5	6-8
syysasteri	<i>Aster novi-belgii</i>	6	8-11
syysasteri	<i>Aster novi-belgii</i> (Herttoniemi, punalila)	6	8-11
syyshohdekukka	<i>Helenium</i> 'Rubinzweg'	6	8-9
syyskaunosilmä	<i>Coreopsis verticillata</i>	11	7-9
syyskimikki	<i>Cimicifuga simplex</i>	4	9-10
tarhapiisku	<i>Solidago</i> Canadensis-ryhmä 'Leraft'	8	8-10
tarhapäivänilja	<i>Hemerocallis</i> Hybrida-ryhmä 'Aino'	5	6-7
tarhapäivänilja	<i>Hemerocallis</i> Hybrida-ryhmä 'Kartano'	5	8-9
tarhapäivänilja	<i>Hemerocallis</i> Hybrida-ryhmä 'Mirja'	5	8-9
tarhapäivänilja	<i>Hemerocallis</i> Hybrida-ryhmä 'Sirkku'	4	7-8
tarhavarjohiippa	<i>Epimedium x rubrum</i>	11	5-6
tatar	<i>Polygonum nakaii</i>	2	6-9
tellima	<i>Tellima grandiflora</i>	11	6-7
tulikellukka	<i>Geum coccineum</i> 1,2	8	6
tulikellukka	<i>Geum coccineum</i> 'Borisii' (kerrannainen)	8	6,8
tunturipoimulehti	<i>Alchemilla alpina</i>	16	5-8
tuoksuasteri	<i>Aster novae-angliae</i> 1,2	6	8-11
tuoksukurjenpolvi	<i>Geranium macrorrhizum</i>	8	6-7
tuoksumatara	<i>Galium odoratum</i>	11	5-7
tädyke	<i>Veronicastrum virginicum</i> var. <i>sibiricum</i>	4	6-8
tädyke	<i>Veronicastrum virginicum</i>	4	7-8
tähtkäverbena	<i>Verbena hastata</i> viol. ja 'Rosea'	4	7-10
täpläpunalatva	<i>Eupatorium maculatum</i> 'Atropurpureum' 1,2	2	8-9
täpläpunalatva	<i>Eupatorium maculatum</i> (valkokukkainen)	2	8-9
valkotäpläimikkä	<i>Pulmonaria saccharata</i>	8	4-5
varjoyrtti	<i>Pachysandra terminalis</i>	11	5-6
verikurjenpolvi	<i>Geranium sanguineum</i>	8	6-7
virginiantädyke	<i>Veronica virginica</i>	6	7-8
virginiantädyke	<i>Veronica virginica</i> 'Alba'	6	7-10
virginiantädyke	<i>Veronica virginica</i> 'Rosea'	6	8-10

Automaattinen kastelujärjestelmä

Perennanäytemaalle ja FinE-kasvien esittelyalueelle asennettiin automaattinen kastelujärjestelmä. Alueella halutaan testata ja esitellä kastelujärjestelmän soveltuvuutta historiallisen puiston hoitoon. Kastelujärjestelmä säästää resursseja, joiden niukkuus on puistojen kunnossapitoa ja kehittämistä uhkaava tekijä.

Perennanäytemaan kastelulinjat asennettiin maan pinnalle. Kastelu tapahtuu tihkuletkujen ja sadettimien avulla. Sadettimien kapasiteetti on 93 l/min, kun vedenpaine on 3 atm. Pienempien suuttimien kastelusäde on 3 m ja isompien 8 m.

Veden kulkua säädellään magneettiventtiilien avulla. Kaksi venttiiliä sijoitettiin FinE-alueelle ja neljä perennanäytemaan eteläpäähän. Magneettiventtiilit sijoitettiin maahan upotettuihin laatikoihin, joiden kansi on maanpinnan tasalla. Venttiilejä voidaan käyttää kasteluyksikön ohjauksella tai käsin.

Automaattista kastelua ohjataan kasteluyksikön avulla. Kasteluyksikkö sijoitettiin lähellä sijaitsevaan rakennukseen, josta vesiputket ja sähköjohdot johdettiin maan alle upotettuina magneettiventtiileihin. Kastelujärjestelmä on jaettu kolmeen kasteluryhmään, joita voidaan ohjata erikseen toisistaan riippumatta.

Kastelu voidaan ohjelmoida alkamaan tietyin aikavälein, kiinteän viikkorytmin tai ympäristöolosuhteiden mukaan. Kastelu voidaan säätää alkamaan esim. tietyssä lämpötilassa, auringon säteilyn voimakkuuden tai kokonaissäteilyn ylittäessä tietyn rajan, tietyssä maan kosteudessa, tai sademäärän mukaan. Kastelua voidaan myös käyttää hallasadetukseen tai korkean lämpötilan vallitessa viilentämiseen. Ympäristöolosuhteiden mittaamiseksi järjestelmään on liitetty ilmanlämpö ja –kosteusmittarit, tensiometrit maan kosteuden mittaamiseksi, sademittari ja säteilymittari. Kasteluyksikköön voidaan kytkeä tietokone, joka taltioi mitatut ympäristöparametrit ja toteutuneen kastelurytmin.

FinE-kasvit

FinE-tunnus auttaa valitsemaan kestäviä, satoisia ja kauniita kasveja. Tunnus tulee sanoista Finnish Elite, suomalainen valio. FinE-tavaramerkistä tunnistaa Suomessa tutkitut ja tuotetut, kestävät kasvit. Tavaramerkin ovat kehittäneet MTT (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus) ja taimistotuottajien järjestö Taimistoviljelijät ry. FinE-kasveilla on monta valttia: taimet lisätään emokasveista, joiden ominaisuudet tunnetaan ja jotka on todettu Suomen ilmastossa kestäviksi. Emokasvit on puhdistettu tärkeimmistä kasvitaudeista. Lisäksi FinE-kasveilta edellytetään hyvää käyttöarvoa. Ne ovat kauniita ja muodoltaan hyviä myös muulloin kuin kukkivina. Suurin osa FinE-marja- ja hedelmälajeista on Suomessa jalostettuja. Koristekasveista osa on Suomessa jalostettuja, osa täällä pitkään käytössä olleita.

Mustilanhortensia *Hydrangea paniculata* 'Mustila'

Vuonna 2012 FinE-kasvivalikoimassa on lähes 200 kasvia, joista yli puolet on puuvartisia koristekasveja, pensaita ja pieniä puita. Isona ryhmänä mukana ovat Suomessa jalostetut alppiruusu- ja atsalealajikkeet. FinE-koristekasveja on esillä Yltöisten puistossa ja Arboretumissa. Nämä kasvit ovat taulukossa 2. Lisätietoja FinE-kasveista on osoitteessa www.mtt.fi/fine.

Taulukko 2. Yltöisten puistossa ja Arboretumissa esillä olevat puuvartiset FinE-koristekasvit.

Suomalainen nimi	Tieteellinen nimi	Lajike	Alue
alppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Kullervo	arboretum, alue 21
atsalea	<i>Rhododendron</i>	Ruususen Uni	arboretum, alue 12
gentinatsalea	<i>Rhododendron</i>	Aamurusko	arboretum, alue 12
gentinatsalea	<i>Rhododendron</i>	Kullannuppu	puisto
hovijasmike	<i>Philadelphus pubescens</i>	Tuomas	puisto, FinE-näytemaa
huntukuusama	<i>Lonicera × bella</i>	Dropmore	puisto, FinE-näytemaa
höyhenpensas	<i>Fothergilla major</i>	Velho	puisto, FinE-näytemaa
juhannusruusu	<i>Rosa pimpinellifolia</i>	Plena	puisto
kaarisyreeni	<i>Syringa × josiflexa</i>	Veera	puisto, FinE-näytemaa
kelta-alppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Kaino	arboretum, alue 21
kelta-alppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Venla	arboretum, alue 21
kelta-alppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Vieno	arboretum, alue 21
kevätsalea	<i>Rhododendron × fraseri</i>		puisto
kiiltoheisi	<i>Viburnum lentago</i>	Jenkki	puisto, FinE-näytemaa
kiiminginangervo	<i>Spiraea Chamaedryfolia</i> g.	Martti	puisto, FinE-näytemaa
kuninkaanangervo	<i>Spiraea × watsoniana</i>	Kruunu	puisto
kuutamohortensia	<i>Hydrangea paniculata</i>	Praecox	puisto, FinE-näytemaa
lamoalppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Elviira	arboretum, alue 21
lamovuohenkuusama	<i>Diervilla × splendens</i>	Kajo	puisto
loistojasmike	<i>Philadelphus Lewisii</i> -ryhmä	Tähtisilmä	puisto, FinE-näytemaa
lumipalloheisi	<i>Viburnum opulus</i>	Pohjan Neito	puisto, FinE-näytemaa
marjatanalppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Axel Tigerstedt	arboretum, alue 21
marjatanalppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Haaga	arboretum, alue 21
marjatanalppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Helsinki University	arboretum, alue 21
marjatanalppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Mauritz	arboretum, alue 21
marjatanalppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Pekka	arboretum, alue 21
marjatanalppiruusu	<i>Rhododendron</i>	P.M.A. Tigerstedt	arboretum, alue 21
marjatanalppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Raisa	arboretum, alue 21
marjatanalppiruusu	<i>Rhododendron</i>	St. Michel	arboretum, alue 21
morsionruusu	<i>Rosa Pimpinellifolia</i> -ryhmä	Juhannusmorsian	puisto
mustilanhortensia	<i>Hydrangea paniculata</i>	Mustila	puisto, FinE-näytemaa
nukka-alppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Hellikki	arboretum, alue 21
nukka-alppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Marketta	arboretum, alue 21
nukka-alppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Pohjola's Daughter	arboretum, alue 21
paljakkapaju	<i>Salix glauca</i> var. <i>callicarpaea</i>	Haltia	puisto, FinE-näytemaa
papulanruusu	<i>Rosa Pimpinellifolia</i> -ryhmä	Papula	puisto
peittopaju	<i>Salix × aurora</i>	Tuhkimo	puisto, FinE-näytemaa
puistoalppiruusu	<i>Rhododendron</i>	Eino	arboretum, alue 21
puistoatsalea	<i>Rhododendron</i>	Adalmiina	arboretum, alue 12
puistoatsalea	<i>Rhododendron</i>	Illusia	arboretum, alue 12
sirokuusama	<i>Lonicera × bella</i>	Sakura	puisto, FinE-näytemaa
suviruusu	<i>Rosa Pimpinellifolia</i> -ryhmä	Poppius	puisto, FinE-näytemaa
syysshortensia	<i>Hydrangea paniculata</i>	Grandiflora	puisto, FinE-näytemaa
valkopajuangervo	<i>Spiraea alba</i>	Allikko	puisto, FinE-näytemaa

Lumipalloheisi *Viburnum opulus* 'Pohjan Neito'

Suvirusu *Rosa* 'Poppius'

Marjatanalppiruusu *Rhododendron* 'P.M.A. Tigerstedt'

Marjatanalppiruusu *Rhododendron* 'Haaga'

Arboretum Yltöinen

Kaarinan Piikkiössä sijaitseva puulajipuisto Arboretum Yltöinen on kokonaispinta-alaltaan noin 25 hehtaaria. Alueelle on istutettu koti- ja ulkomaisia puulajeja ja puiden erikoismuotoja yli 200 alkuperää. Näiden menestymisestä ja soveltumisesta esimerkiksi koristekäyttöön saadaan tietoa. Puulajipuisto on myös osa Suomen Kansallista kasvigeenivaraohjelmaa, jonka tehtävänä on turvata ainutlaatuisen kasvien perimän säilyminen.

Yleisölle esiteltävä alue on pinta-alaltaan noin 10 ha, ja se rajoittuu Toivonlinnantiehen ja mereen, Paimionselkään. Alkuperäinen kasvillisuus alueella on pääosin käenkaali-mustikkatyypin kangasmetsää, osa on mustikka-, osa puolukkatyypin kangasta. Kosteampia kasvupaikkoja tarjoavat kaksi puronotkoa, jotka ovat lähinnä lehtokorpia. Lisäksi alueella on kaksi pientä korpimaista silmäkettä ja harvaa männikköä kasvavaa kalliota.

Alkuperäisestä puustosta vanhimpia ovat lähellä rantaa kasvavat kilpikaarnaiset männyt, jotka ovat jo yli 350 vuotta kasvaneet paikalla. Vanhimpia istutettuja puita esiteltävällä alueella ovat harmaa- ja siperianpihdat sekä serbiankuuset, jotka kasvavat lähellä puulajipuiston portteja. Nuorimpia istutettuja puulajeja ovat Pohjois-Amerikasta saadut lehtipuut, kuten kelta- ja sokerikoivu, tähkä- ja pensylvanianvaahtera, punatammi, amerikanpyökki ja karoliinanvalkopyökki.

Suomen ilmastossa kestävien alppiruusulajikkeiden jalostus aloitettiin Helsingin yliopistossa 1970-luvulla. Tämän työn aineistoa, erilaisia alppiruusutaimia, istutettiin puulajipuistoon seurantaa ja lajikevalintaa varten. Näitä, jopa yli viisimetrisiä pensaita on alueella noin 2000 yksilöä. Myös jo nimetyistä suomalaisista alppiruusulajikkeista on kokoelma.

Puulajipuistossa on merkittyjä polkuja, joista voi valita 200 metrin, 600 metrin tai 1,2 kilometrin mittaisen reitin. Reittien varsilla on 11 esitetaulua ja kasvit on varustettu nimikyltein. Toimistorakennuksesta voi lainata mp3-soittimen, josta voi kuunnella tietoa kasveista 22 kuuntelupisteessä. Opasteen kesto on noin 45 minuuttia, mutta jokainen kohde on valittavissa erikseen. Puulajipuiston lajit ovat alueittain taulukossa 3.

Yltöisten puistossa puulajipuiston porttien lähituntumassa kasvaa joitakin maininnan arvoisia puulajeja: japaninhemlocki sisäänkäynnin vieressä ja hapsuharmaaleppä uloskäynnin lähellä. Puistokäytävän vieressä ennen sisääntuloporttia kasvavat rusokirsikka, japaninmagnolia 'Vanha Rouva' ja pikkulehtikatsura. Kiinanpoppeli ja japaninsiipipähkinä kuuluvat myös puiston lajistoon.

Purppurakuusi *Picea abies* f. *cruenta*

Amerikanpyökki *Fagus grandifolia*

Arboretumin alueet ja lajit

Taulukko 3. Arboretumin opastealueet ja niihin istutetut lajit. Alueen numero ja nimi viittaavat esitetaulun ja/tai kuuntelupisteen numeroon. Kuuntelupisteet on arboretumissa merkitty numeropaaluin, opastetauluissa on sekä numero että nimi. Alkuperäisiä luonnonkasveja ei ole mainittu.

Suomalainen nimi	Tieteellinen nimi
1. Arboretumin portti, kuuntelupiste	
harmaapihta	<i>Abies concolor</i>
japaninhemlocki	<i>Tsuga diversifolia</i>
japaninmagnolia	<i>Magnolia kobus</i>
jättituija	<i>Thuja plicata</i>
koreantuija	<i>Thuja koraiensis</i>
pikkulehtikatsura	<i>Cercidiphyllum japonicum</i>
punaharmaaleppä	<i>Alnus incana</i> f. <i>rubra</i>
rusokirsikka	<i>Prunus sargentii</i>
2. Saarnet ja lehtokasvillisuus, opastetaulu	
näsiä, punainen ja valkoinen	<i>Daphne mezereum</i>
etelänruttojuuri	<i>Petasites hybridus</i>
japaninruttojuuri	<i>Petasites japonicus</i> ssp. <i>giganteus</i>
karolinanalppiruusu	<i>Rhododendron carolinianum</i>
karva-alppiruusu	<i>Rhododendron hirsutum</i>
keisariatsalea	<i>Rhododendron albrechtii</i>
metsäsaarni	<i>Fraxinus excelsior</i>
punasaarni	<i>Fraxinus pennsylvanica</i>
varjoyrtti	<i>Pachysandra terminalis</i>
3. Männyt, opastetaulu	
karoliinanvalkopyökki	<i>Carpinus caroliniana</i>
kotikataja, eri muotoja	<i>Juniperus communis</i>
banksinmänty	<i>Pinus banksiana</i>
kontortamänty	<i>Pinus contorta</i> var. <i>latifolia</i>
koreansembra	<i>Pinus koraiensis</i>
kääpiövuorimänty	<i>Pinus mugo</i>
makedonianmänty	<i>Pinus peuce</i>
pensassembra	<i>Pinus pumila</i>
siperiansembra	<i>Pinus cembra</i> ssp. <i>sibirica</i>
vuorimänty	<i>Pinus mugo</i>
vuoristovalkomänty	<i>Pinus monticola</i>
dahurianalppiruusu	<i>Rhododendron dauricum</i>
kelta-atsalea	<i>Rhododendron wardii</i>
koreantuija	<i>Thuja koraiensis</i>
kanadantuija x koreantuija	<i>Thuja occidentalis</i> x <i>koraiensis</i>

4. Lehtipuita Pohjois-Amerikasta, kuuntelupiste ja**5. Lehtipuita Pohjois-Amerikasta, opastetaulu**

pensylvanianvaahtera	<i>Acer pensylvanicum</i>
sokerivaahtera	<i>Acer saccharum</i>
tähkävaahtera	<i>Acer spicatum</i>
leppä	<i>Alnus serrulata</i>
sitkanleppä	<i>Alnus sinuata</i>
keltakoivu	<i>Betula alleghaniensis</i>
sokerikoivu	<i>Betula lenta</i>
karoliinanvalkopyökki	<i>Carpinus caroliniana</i>
karvashikkori	<i>Carya cordiformis</i>
amerikanpyökki	<i>Fagus grandifolia</i>
pilvikirsikka	<i>Prunus pensylvanica</i>
takiaistammi	<i>Quercus macrocarpa</i>
punatammi	<i>Quercus rubra</i>
amerikanpihlaja	<i>Sorbus americana</i>
komeapihlaja	<i>Sorbus decora</i>
amerikanlehmus	<i>Tilia americana</i>
heisi	<i>Viburnum alnifolium</i>

6. Hemlokit, kuuntelupiste

japaninhemlokki	<i>Tsuga diversifolia</i>
lännehemlokki	<i>Tsuga heterophylla</i>

7. Kuuset, kuuntelupiste ja**7. Kuuset, opastetaulu**

ajaninkuusi	<i>Picea jezoensis</i>
engelmaninkuusi	<i>Picea engelmannii</i>
glehninkuusi	<i>Picea glehnii</i>
koreankuusi	<i>Picea koraiensis</i>
käärmekuusi	<i>Picea abies f. virgata</i>
mustakuusi	<i>Picea mariana</i>
pesäkuusi	<i>Picea abies 'Nidiformis'</i>
punakuusi	<i>Picea rubens</i>
purppurakuusi	<i>Picea abies f. cruenta</i>
serbiankuusi	<i>Picea omorika</i>
surukuusi	<i>Picea abies f. pendula</i>
valkokuusi	<i>Picea glauca</i>

8. Puroalue, opastetaulu ja**13. Kaarisilta, kuuntelupiste ja****14. Marjakuuset, kuuntelupiste**

amurinkorkkipuu	<i>Phellodendron amurense</i>
euroopanpyökki	<i>Fagus sylvatica</i>
hibatuija	<i>Thujopsis dolabrata</i>
jättituija	<i>Thuja plicata</i>
kanadantuija	<i>Thuja occidentalis</i>

kanadantuija x koreantuija	<i>Thuja occidentalis</i> x <i>koraiensis</i>
kartiomarjakuusi	<i>Taxus x media</i> 'Hicksii'
lawsoninsypressi	<i>Chamaecyparis lawsoniana</i> 'Alumii'
lawsoninsypressi	<i>Chamaecyparis lawsoniana</i> 'Triomf van Boskoop'
nutkansypressi	<i>Chamaecyparis nootkatensis</i>
pallotuija	<i>Thuja occidentalis</i> 'Globosa'
pilarituija	<i>Thuja occidentalis</i> 'Fastigiata'
punavaahtera	<i>Acer rubrum</i>
sahalininpihta	<i>Abies sachalinensis</i>
veripyökki	<i>Fagus sylvatica</i> 'Atropunicea'

9. Keltaiset alppiruusut, kuuntelupiste

keltakukkaisen alppiruusun jalostusaineistoa *Rhododendron*

10. Pihtoja, takaosa, kuuntelupiste ja

11. Pihtoja, kuuntelupiste ja

12. Atsaleat ja pihdat, opastetaulu

harmaapihta	<i>Abies concolor</i>
honšunpihta	<i>Abies mariesii</i>
japaninpihta	<i>Abies veitchii</i>
koreanpihta	<i>Abies koreana</i>
lännenpihta	<i>Abies lasiocarpa</i>
ohotanpihta	<i>Abies nephrolepis</i>
purppurapihta	<i>Abies amabilis</i>
sahalininpihta	<i>Abies sachalinensis</i>
ussurinpihta	<i>Abies holophylla</i>
alppiruusu	<i>Rhododendron dichranthum</i>
alppiruusu	<i>Rhododendron fauriei</i>
alppiruusu	<i>Rhododendron sichotense</i>
alppiruusu	<i>Rhododendron ungerii</i>
alppiruusu	<i>Rhododendron vernicosum</i>
atsalea	<i>Rhododendron</i> x <i>Rustica</i> Mixture 'Ruususen Uni'
dahurianalppiruusu	<i>Rhododendron dauricum</i> var. <i>sempervirens</i>
gentinatsalea	<i>Rhododendron</i> Ghent-ryhmä 'Aamurusko'
kaukasialppiruusu	<i>Rhododendron</i> Caucasicum-ryhmä
keisariatsalea	<i>Rhododendron albrechtii</i>
kelta-atsalea	<i>Rhododendron luteum</i>
koreanalppiruusu	<i>Rhododendron mucronulatum</i>
kuningasatsalea	<i>Rhododendron schlippenbachii</i>
nepalinalppiruusu	<i>Rhododendron campanulatum</i>
nukka-alppiruusu	<i>Rhododendron smirnowii</i>
puistoatsalea	<i>Rhododendron</i> 'Adalmina'
puistoatsalea	<i>Rhododendron</i> 'Illusia'

15. Koivualue, kuuntelupiste ja opastetaulu sekä**16. Koivualue, kuuntelupiste**

(monarkkikoivu	<i>Betula maximowiziana)</i>
hieskoivu, liuskalehtinen	<i>Betula pubescens</i> var. <i>urticifolia</i>
kivikoivu	<i>Betula ermanii</i>
kyynelkoivu	<i>Betula pendula</i> 'Youngii'
loimaankoivu	<i>Betula pendula</i> f. <i>crispa</i>
paperikoivu	<i>Betula papyrifera</i>
pirkkalankoivu	<i>Betula pendula</i> f. <i>bircalensis</i>
poppelikoivu	<i>Betula populifolia</i>
punakoivu	<i>Betula pubescens</i> f. <i>rubra</i>
sokerikoivu	<i>Betula lenta</i>
taalainkoivu	<i>Betula pendula</i> 'Dalecarlica'
pohjantuomi	<i>Prunus padus</i> ssp. <i>borealis</i> 'Laila'
tuohituomi	<i>Prunus maackii</i>
niverävaahtera	<i>Acer campestre</i>

17. Lehtikuuset, kuuntelupiste

euroopanlehtikuusi	<i>Larix decidua</i>
japaninlehtikuusi	<i>Larix kaempferi</i>
kanadanlehtikuusi	<i>Larix laricina</i>
prinssinlehtikuusi	<i>Larix gmelinii</i> ssp. <i>principis-rupprechtii</i>
siperianlehtikuusi	<i>Larix sibirica</i>

18. Ikimännyt, kuuntelupiste

metsämänty, alkuperäinen, kilpikaarnainen	<i>Pinus sylvestris</i>
kaarnakoivu	<i>Betula pendula</i>

19. Ranta ja yleisesittely

tietoa alueen linnustosta

20. Lehdon alaosa, opastetaulu

amerikanharmaaleppä	<i>Alnus rugosa</i> (<i>incana</i> ssp. <i>rugosa</i>)
amerikanpensasleppä	<i>Alnus viridis</i> ssp. <i>crispa</i>
hybridihaapa	<i>Populus x wettsteinii</i>
kamtšatkanleppä	<i>Alnus hirsuta</i>
leppä	<i>Alnus serrulata</i>
metsätammi	<i>Quercus robur</i>
metsävaahtera	<i>Acer platanooides</i>
mukuraharmaaleppä	<i>Alnus incana</i>
rusotuomi	<i>Prunus virginiana</i> 'Schubert'
visakoivu	<i>Betula pendula</i> var. <i>Carelica</i>

21. Kotimaiset alppiruusut, opastetaulu

alppiruusun jalostusaineistoa	<i>Rhododendron</i>
alppiruusu 'Kullervo'	<i>Rhododendron</i> Yakushimanum-ryhmä
kelta-alppiruusu 'Kaino'	<i>Rhododendron</i> Wardii-ryhmä
kelta-alppiruusu 'Venla'	<i>Rhododendron</i> Wardii-ryhmä
kelta-alppiruusu 'Vieno'	<i>Rhododendron</i> Wardii-ryhmä
lamoalppiruusu 'Elviira'	<i>Rhododendron</i> Repens-ryhmä
marjatanalppiruusu 'Axel Tigerstedt'	<i>Rhododendron</i> Tigerstedtii-ryhmä
marjatanalppiruusu 'Haaga'	<i>Rhododendron</i> Tigerstedtii-ryhmä
marjatanalppiruusu 'Helsinki University'	<i>Rhododendron</i> Tigerstedtii-ryhmä
marjatanalppiruusu 'Mauritz'	<i>Rhododendron</i> Tigerstedtii-ryhmä
marjatanalppiruusu 'P.M.A. Tigerstedt'	<i>Rhododendron</i> Tigerstedtii-ryhmä
marjatanalppiruusu 'Pekka'	<i>Rhododendron</i> Tigerstedtii-ryhmä
marjatanalppiruusu 'Raisa'	<i>Rhododendron</i> Tigerstedtii-ryhmä
marjatanalppiruusu 'St Michel'	<i>Rhododendron</i> Tigerstedtii-ryhmä
nukka-alppiruusu 'Hellikki'	<i>Rhododendron</i> Smirnowii-ryhmä
nukka-alppiruusu 'Marketta'	<i>Rhododendron</i> Smirnowii-ryhmä
nukka-alppiruusu 'Pohjola's Daughter'	<i>Rhododendron</i> Smirnowii-ryhmä
puistoalppiruusu 'Eino'	<i>Rhododendron</i> Catawbiense-ryhmä

22. Arboretumin portti

siperianpihta, myös aitana	<i>Abies sibirica</i>
hapseharmaleppä	<i>Alnus incana</i> f. <i>angustissima</i>
serbiankuusi	<i>Picea omorika</i>

Tämä esite laadittiin osana Central Baltic Interreg IV A –ohjelman hanketta
DEVEPARK: Sustainable historic park management and development in Finland and
Estonia vuosina 2009-2012

Hankkeessa MTT Puutarhatuotannon (partneri 5) tehtävät olivat:

1. automaattisen kastelujärjestelmän rakentaminen ja esittely puiston
istutusalueilla
2. helppohoitoisten, kestävien ja koristearvoltaan hyvien, historiallisiin
puistojen soveltuvien perennojen esittely
3. puuvartisten FinE-perinnekasvien esittely
4. Yltöisten puiston ja Arboretumin opasteiden laatiminen
puistomatkailua varten

